

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

**JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ:
FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE
AUTORITĂȚI PUBLICE**

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Curtea Supremă din Danemarca*

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

În Danemarca problemele de constituționalitate sunt supuse controlului judiciar al instanțelor de drept comun, de la orice nivel. Ca atare, răspunsurile la întrebările de mai jos se întemeiază pe experiența instanțelor de drept comun din Danemarca, în materia justiției constituționale.

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

În Danemarca, judecătorii sunt numiți oficial de către Regină, prin intermediul Ministerului Justiției, însă ministrul acționează la recomandarea Consiliului însărcinat cu numirea judecătorilor (*dommerudnævvelsesrådet*). Consiliul este competent pentru toate numirile în sistemul judiciar, cu excepția președintelui Curții Supreme, care este ales de către și dintre judecătorii Curții Supreme. Consiliul este alcătuit din trei judecători, un avocat și doi membri reprezentând societatea civilă. După analizarea cererilor de numire, Consiliul prezintă o recomandare motivată ministrului, care se presupune că respectă recomandarea, ceea ce a și făcut întotdeauna.

Odată numit, un judecător se bucură de independență conform Constituției și, prin urmare, acesta se supune numai legii și poate fi demis doar prin hotărârea Curții Speciale (*Den Særlige Klageret*). Curtea Specială se compune dintr-un judecător al Curții Supreme (președinte), un judecător al Înaltei Curți, un judecător al Tribunalului, un avocat și un jurist (de regulă, profesor de drept). În consecință, Ministerul Justiției nu poate revoca un judecător numit.

- 2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară - în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?**

Stabilirea și administrarea bugetului individual de cheltuieli al instanțelor se bazează pe negocierea purtată cu Administrația Instanțelor Judiciare din Danemarca (*Domstolsstyrelsen*). Administrația Instanțelor Judiciare din Danemarca (directorul) își adresează cererea unui consiliu guvernator independent care aparține sistemului judiciar primar. Ministrul Justiției nu are prerogative de dispoziție și nu poate modifica deciziile luate de Administrația Instanțelor Judiciare din Danemarca.

- 3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?**

În afară de câteva articole din Constituția Danemarcei care se referă la modul general la judecători și instanțele de judecată, modul de organizare și funcționare a instanțelor din Danemarca este reglementat de Legea daneză privind administrarea justiției.

Constituția Danemarcei este foarte greu de modificat și este puțin probabil ca Parlamentul să încerce să modifice oricare dintre articolele constituționale privind judecătoria și instanțele de judecată. Legea daneză privind administrarea justiției este însă amendată periodic de către Parlament, dar este puțin probabil ca Parlamentul să efectueze modificări fără o consultare prealabilă cu instanțele.

În plus, reglementări privind introducerea acțiunilor în fața Curții Supreme sunt prevăzute nu numai în Legea daneză privind administrarea justiției, ci există și reglementări speciale stabilite de către însăși Curtea Supremă, în baza unor negocieri cu Consiliul Barourilor Daneze (*Advokatrådet*) și cu Consiliul Baroului Curții Supreme (*Højesteretsskrankens bestyrelse*).

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

Controlul judiciar asupra executivului este prevăzut în Constituție, dar Constituția nu statuează cu privire la o problemă mai controversată, anume dacă instanțele judecătorești au competența de a controla respectarea Constituției de către Parlament. Curtea Supremă de Justiție a dat, totuși, un răspuns afirmativ la această întrebare, în cazurile de referință din anii 1920. Competența anulării unei legi ca fiind neconstituțională a fost totuși exercitată, pentru prima dată, de către Curtea Supremă într-o decizie de referință din 1999 (UFR 1999, p. 841). În consecință, instanțele de drept comun din Danemarca sunt investite cu puteri de control al constituționalității regulamentelor Parlamentului și Guvernului.

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

Sunt supuse controlului de constituționalitate legile adoptate de Parlament, inclusiv modul de adoptare și conținutul reglementării în cauză, precum și deciziile Parlamentului.

Mai mult, sunt supuse controlului de constituționalitate ordinele executive emise de Guvern și orice decizii emise de către organisme administrative, inclusiv hotărârile Guvernului.

6. Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.

În afară de cazurile în care este implicată linia de demarcație dintre expropriere și intervenție economică generală, în fața instanțelor daneze nu sunt invocate des probleme de constituționalitate.

Dacă un act sau anumite dispoziții ale unui act sunt declarate neconstituționale de către o instanță daneză, actul sau dispozițiile sale specifice își încetează obligativitatea cu efecte ex tunc.

Instanța de judecată nu stabilește vreun termen în care Parlamentul sau Guvernul trebuie să aducă actul sau dispozițiile actului în acord cu Constituția și nici nu există o procedură specială în acest sens. În cazul în care Parlamentul sau Guvernul dorește să retrimită actul sau dispozițiile actului după punerea lor de acord cu Constituția, va trebui să urmeze procedura normală de adoptare a reglementării în cauză.

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Întrucât Danemarca nu are o Curte Constituțională separată, la întrebările din această secțiune se prezintă o descriere generală a litigiilor organice (litigii dintre autoritățile publice) în Danemarca.

Litigii organice intervin rar în Danemarca, dar atunci când apar, ele nu se soluționează diferit față de orice alt proces civil și, prin urmare, fac obiectul procedurii normale, conform Legii daneze privind administrarea justiției.

Litigii organice apar, de obicei, între municipalități cu privire la cereri de rambursare de onduri sau cu privire la probleme de urbanism și terenuri; până în prezent nu există niciun caz de referință în legătură cu problemele constituționale în Danemarca.

În conformitate cu legislația daneză, autoritățile publice nu sunt însă împiedicate să întenteze o acțiune în justiție împotriva unei alte autorități publice, cu privire la probleme constituționale.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

Dat fiind că problemele de constituționalitate sunt supuse controlului judiciar al instanțelor de drept comun, în orice fază a litigiului, deciziile cu privire la problemele de constituționalitate urmează normele generale cu privire la recurs.

Instanțele de drept comun din Danemarca sunt organizate într-un sistem pe trei niveluri: tribunal, Înalta Curte și Curtea Supremă. Din punct de vedere teritorial, Danemarca are 24 de circumscripții la nivel de tribunal. La un al doilea nivel sunt așa-numitele înalte curți. Există două asemenea curți în Danemarca - Înalta Curte a Danemarcei de Vest și Înalta Curte a Danemarcei de Est. Hotărârile tribunalului pot fi atacate în fața înaltelor curți. Curtea Supremă (*Højesteret*) are jurisdicție de recurs pentru hotărârile pronunțate de înaltele curți și de către Tribunalul Maritim și Comercial (*Sø-og Handelsretten*) din Copenhaga.

Decizia Înaltei Curți este, în general, definitivă. Cu toate acestea, în cazuri de interes public general, Consiliul danez pentru recursuri (*Procesbevillingsnævnet*) poate permite părților să înainteze cazul Curții Supreme.

În plus, în anumite condiții, judecata unui caz poate fi inițiată direct în fața Înaltei Curți, acolo unde ridică probleme fundamentale. De asemenea, este posibil și chiar probabil ca un caz referitor la chestiuni de constituționalitate să fie inițiat în fața uneia dintre cele două înalte curți, tocmai pe motivul interesului public general. În astfel de situații, decizia înaltelor curți poate fi atacată la Curtea Supremă fără a mai fi necesar acordul prealabil din partea Consiliului danez pentru recursuri.

Dacă prin decizie se stabilește că un act sau dispoziții dintr-un act sunt neconstituționale, decizia este obligatorie *inter partes litigantes* și *erga omnes*. Dacă însă obiectul controlului de constituționalitate îl constituie actul unui organ administrativ, decizia instanței este obligatorie numai *inter partes litigantes* – iar nu *erga omnes*.

2. De la publicarea deciziei în Monitorul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

Consecințele declarării unui text de lege ca fiind neconstituțional depind de natura cererii formulate în cursul procedurii. Este foarte probabil ca textul să fie abrogat. În cazul în care o astfel de decizie este atacată, este totuși posibil că instanța de recurs (Înalta Curte sau Curtea Supremă) să îi suspende efectele, până la data când se pronunță instanța investită cu soluționarea recursului.

- 3. Odată ce curtea constituțională a pronunțat o decizie de neconstituționalitate, în ce mod este aceasta obligatorie pentru instanța de fond și pentru celelalte instanțe judiciare?**

După cum s-a arătat, problemele de constituționalitate sunt supuse controlului judiciar de către instanța ordinară.

- 4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?**

În primul rând, așa cum am menționat mai sus, arareori un act se dovedește a fi contrar Constituției Danemarcei. În al doilea rând, în cazul în care se constată că un act contravine Constituției, instanța va declara actul în cauză invalid fără a specifica un termen limită până la care să se elimine aspectele de neconstituționalitate. În fine, trebuie menționat că instanțele judecătorești din Danemarca nu efectuează un control anterior de constituționalitate cu privire la legi. Controlul *a priori* de constituționalitate se realizează în Danemarca de către Departamentul juridic din cadrul Ministerului danez al Justiției.

- 5. Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.**

Așa cum s-a menționat, nu se fixează un termen, dar actul se consideră nul *ex tunc*.

- 6. Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.**

Poate face acest lucru, dar va depinde de situația în cauză. De exemplu, în conformitate cu Constituția Danemarcei, exproprierea poate avea loc numai în temeiul legii și în schimbul unei despăgubiri integrale. Astfel, dacă exproprierea se face doar în baza unui ordin executiv, ea va fi neconstituțională. Cu toate acestea, Parlamentul are posibilitatea să adopte aceeași soluție legislativă - exproprierea - însă prin intermediul unui alt act normativ; o lege.

Un alt exemplu ar putea fi o lege declarată neconstituțională pe motive procedurale. Același act poate fi din nou adoptat, devenind obligatoriu, în corectării chestiunilor legate de procedură.